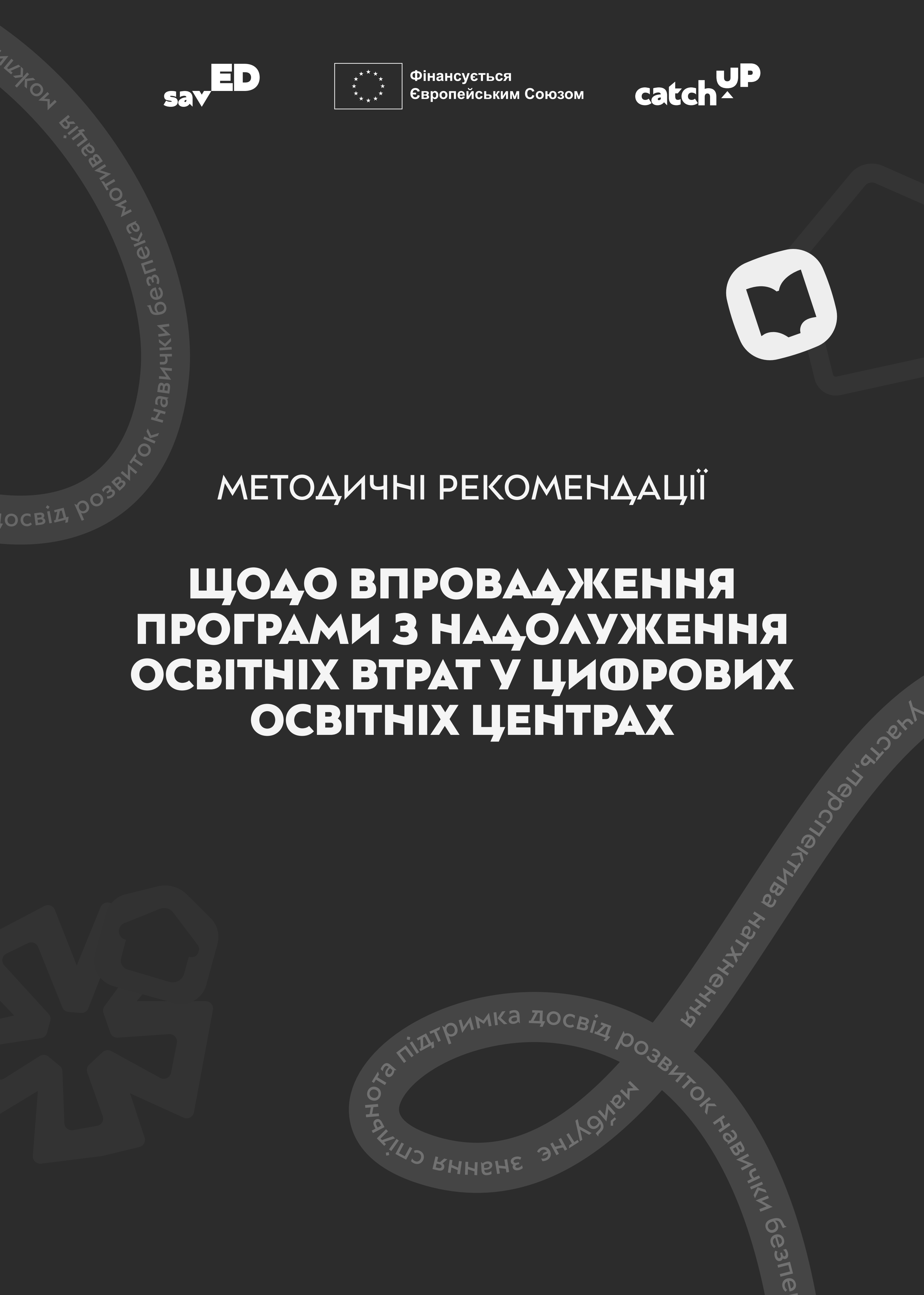

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМИ З НАДОЛУЖЕННЯ ОСВІТНІХ ВТРАТ У ЦИФРОВИХ ОСВІТНІХ ЦЕНТРАХ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМИ З НАДОЛУЖЕННЯ ОСВІТНІХ ВТРАТ У ЦИФРОВИХ ОСВІТНІХ ЦЕНТРАХ

Освітні втрати, спричинені пандемією COVID-19, повномасштабною війною Росії проти України та тривалими перервами у навчанні, суттєво вплинули на освітні результати учнів. Навіть за консервативними оцінками, частина учнів у середньому відстає на цілий рік навчального прогресу, що підтверджують міжнародні дослідження. У 2023 році в Україні опитування вчителів показали, що до 57 % школярів відчули зниження знань з української мови, до 45 % – з математики, а до 52 % – з іноземних мов

Тривале порушення освітнього процесу – через руйнування шкіл, часткове або повне дистанційне навчання, постійні перебої з електроенергією – обмежило доступ до якісної освіти: за даними ООН, приблизно 4,6 млн дітей зіткнулися з перешкодами в освіті, а кожна третя дитина навчалася виключно онлайн або не мала доступу до дистанційних занять.

Програми надолуження освітніх втрат (catch-up програми) вже активно впроваджуються в Україні й у світі. Наприклад:

- ♦ У Харкові UNICEF організував catch-up класи в умовах бомбосховищ, де діти проходять вхідне й підсумкове тестування та отримують підтримку з математики й української мови.
- ♦ За підтримки GPE та UNICEF, понад 17 754 учні скористалися можливостями для очного навчання у Центрах цифрового навчання.
- ♦ Чеська гуманітарна та правозахисна організація «People in Need» реалізувала чотиримісячну програму репетиторства у шести цифрових освітніх центрах (далі – ЦОЦ), що позитивно вплинуло на мотивацію та академічні результати дітей.
- ♦ Громадська організація «Навчай для України» у співпраці з NRC провела тритижневі інтенсивні курси (включно з роботами над емоційним інтелектом) для допомоги школярам 5–11 класів.
- ♦ У межах ініціативи Pop-Up Schools (IREX) для відновлення освіти в постраждалих регіонах було створено модульні школи, де заняття з надолуження освітніх втрат допомогли понад 1 000 учнів покращити результати, а понад 80 % показати вимірне зростання успішності.

Міжнародні дослідження свідчать: **короткі інтенсивні програми й репетиторство можуть компенсувати 3–5 місяців традиційного навчання, демонструючи середній приріст навчальних результатів.**

У цих умовах необхідним є впровадження таких програм у ЦОЦ – структурованих, інтенсивних, орієнтованих на учня та поєднаних із соціально-емоційною підтримкою.

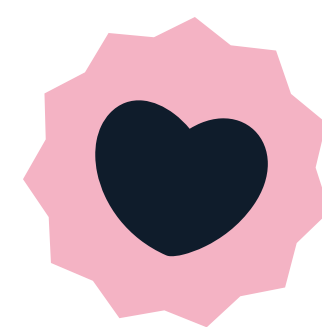
Запропоновані методичні рекомендації (далі – Рекомендації) підготовлено на основі досвіду реалізації проєкту «Відновлення освітнього процесу в Україні – тестування підходу із надолуження освітніх втрат в цифрових освітніх центрах», що впроваджувався Міжнародним благодійним фондом «SavED» за підтримки Європейського Союзу. Під час реалізації проєкту були апробовані підходи до організації catch-up занять у цифрових освітніх центрах, зібрано та проаналізовано дані щодо їх ефективності, а також вироблено інструменти й матеріали, які стали підґрунтям для цих Рекомендацій.

Документ містить чітко визначені цілі й завдання програми, принципи її організації, алгоритм впровадження, а також опис доступних ресурсів і ролей учасників. Окрему увагу приділено інтеграції соціально-емоційного навчання й психосоціальної підтримки, а також моніторингу результатів, що робить програму не лише академічно ефективною, а й стійкою у кризових умовах.

Мета Рекомендацій:

- надати педагогічним працівникам та керівникам цифрових освітніх центрів методичну підтримку у впровадженні програм з надолуження освітніх втрат;
- забезпечити єдині підходи до організації catch-up занять, визначення навчальних пріоритетів та системної підтримки учнів;
- сприяти поширенню ефективних практик, що довели результативність у процесі апробації та забезпечують освітню успішність і психосоціальну стійкість дітей;
- підвищити спроможність закладів освіти реалізовувати заходи з відновлення навчальних досягнень у кризових умовах та у післявоєнний період.

Основними завданнями Рекомендацій є:

- Визначити ключові принципи та навчальні пріоритети catch-up програм, спрямовані на подолання освітніх втрат у базових предметах (українська мова, математика, англійська мова, історія).
- Окреслити алгоритм організації програми в цифрових освітніх центрах, включно з етапами підготовки, проведення занять та оцінювання результатів.
- Надати методичні підходи до адаптивного й учнецентрованого навчання, що базуються на діагностиці, диференціації, інтерактивних методах і розвитку навичок співпраці.
- Забезпечити інтеграцію соціально-емоційного навчання (SEL) та психосоціальної підтримки (MHPSS) у навчальний процес для підвищення мотивації, стресостійкості та соціальної взаємодії учнів.
- Визначити ролі та функції учасників освітнього процесу (учителів, тьюторів, керівників ЦОЦ, методистів), що гарантує узгодженість дій та якісне впровадження програми.
- Надати практичні ресурси та інструменти (орієнтовні плани занять, шаблони для діагностики, рекомендації з організації логістики), а також окреслити підходи до моніторингу ефективності та можливостей масштабування програми.

Принципи організації програми з надолуження освітніх втрат

Орієнтація на ключові навчальні пріоритети

Catch-up заняття мають бути спрямовані насамперед на відновлення знань і навичок з базових предметів – української мови, математики, англійської мови та історії. Рекомендується акцентувати увагу на тих темах і компетентностях, які найбільше впливають на подальший навчальний поступ учнів (читання з розумінням, базові обчислення, критичне мислення).

Адаптивність і диференціація

Програма передбачає врахування рівня підготовки кожної дитини та її індивідуальних освітніх потреб. Для цього використовуються вхідне та вихідне тестування, диференційовані завдання та гнучкий темп роботи, що дозволяє підтримати слабших учнів і водночас заохочувати тих, хто готовий рухатися швидше.

Учнецентрованість і активні методи

Ефективність програми забезпечується за рахунок активного залучення учнів до освітнього процесу. Доцільно використовувати інтерактивні методи, групові обговорення, елементи гейміфікації, практичні завдання та міні-проекти, що сприяють формуванню мотивації та стійкого інтересу до навчання.

Інтеграція соціально-емоційного навчання (SEL) та психосоціальної підтримки (MHPSS)

Catch-up заняття мають не лише відновлювати знання, а й допомагати учням упоратися з емоційними наслідками освітніх втрат. У програмі передбачаються вправи для розвитку навичок саморегуляції, стресостійкості, співпраці та позитивної комунікації.

Гнучкість організації та логістики

Організація занять здійснюється з урахуванням реальних умов роботи цифрових освітніх центрів. Доцільно формувати невеликі групи (12–15 учнів), планувати заняття тривалістю 45–60 хвилин двічі на тиждень, а також враховувати безпекові ризики й технічні обмеження (перебої з електропостачанням, відсутність доступу до інтернету)

Системність і сталість

Алгоритм впровадження програми з надолуження освітніх втрат у цифрових освітніх центрах

Програми з надолуження освітніх втрат або catch-up програми мають розглядатися як елемент комплексного освітнього відновлення. Це означає регулярність занять, використання уніфікованих матеріалів і поступове поширення напрацьованих практик у ширший освітній простір.

Ефективне впровадження catch-up програм у цифрових освітніх центрах вимагає поетапної та системної роботи. Важливо враховувати, що такі програми реалізуються в умовах кризового та нестабільного освітнього середовища, де поєднуються проблеми освітніх втрат, психологічні виклики для дітей і педагогів, а також організаційні труднощі, пов'язані з безпековими ризиками, перебоями з електроенергією чи відсутністю належної інфраструктури.

Catch-up програми мають спиратися на чітку методичну базу та водночас бути достатньо гнучкими, щоб адаптуватися до різних контекстів: від малих груп у віддалених громадах до великих центрів у містах. Їхня ефективність визначається не лише якістю навчальних матеріалів, але й професійною підготовкою педагогів, організацією навчального процесу, активним залученням тьюторів та підтримкою з боку батьків і місцевих громад.

Особливе значення має поєднання академічної складової з соціально-емоційною підтримкою. Учні, які пережили освітні втрати, часто втрачають мотивацію та впевненість у власних силах. Тому програма має бути спрямована не тільки на відновлення знань, але й на створення середовища, де дитина відчуває безпеку, підтримку та можливість поступового успіху.

Алгоритм складається з трьох основних етапів: підготовка, проведення занять, моніторинг та оцінювання результатів. Кожен із них має свої завдання, відповідальних осіб та набір інструментів.

Етап підготовки

Підготовчий етап є ключовим для успіху catch-up програми. Саме на цьому етапі визначаються навчальні пріоритети, оцінюються потреби учнів, формуються групи та розробляється організаційна модель роботи центру. Від якості проведеної діагностики та рівня підготовки педагогів залежить подальша результативність програми.

Педагоги та тьютори мають отримати чіткі інструкції, готові матеріали й методичні орієнтири, щоб уникнути перевантаження та зосередитися на роботі з дітьми. Також важливо забезпечити організаційні умови: доступ до приміщень, безпечний простір для занять, друківані матеріали й необхідні засоби навчання.

● Діагностика освітніх потреб

Перед початком занять варто провести вхідне тестування, яке дає змогу визначити рівень знань учнів у базових предметах та виявити ключові прогалини.

Додатково можна використати опитування вчителів і тьюторів, які можуть дати якісний опис проблем: низька мотивація, відсутність навичок самостійної роботи, труднощі у спілкуванні тощо.

Важливо враховувати емоційний стан учнів: навіть прості анкети з питаннями «Що для мене складне у навчанні?» або «Що допомагає мені краще зрозуміти матеріал?» можуть дати цінну інформацію.

Практична порада: краще використовувати короткі тести та усні завдання на основні теми, щоб уникнути додаткового стресу для учнів.

● Підготовка педагогів і тьюторів

Перед початком програми варто забезпечити підготовку всіх учасників освітнього процесу. Учителі мають пройти короткі навчальні модулі або тренінги, присвячені методикам catch-up: адаптивному навчанню, інтерактивним методам та формульованню оцінюванню. Це допоможе їм швидше орієнтуватися у специфіці занять і працювати з різнорівневими групами.

Тьютори повинні отримати інструктаж із питань організації навчального процесу, взаємодії з батьками, комунікації та дотримання безпекових процедур. Саме від їхньої роботи залежить чіткість розкладу й узгодженість дій між усіма учасниками.

Для полегшення роботи педагогів і тьюторів доцільно підготувати методичні пакети: готові плани занять, рекомендації з адаптації матеріалів та орієнтовні діагностичні інструменти.

Практична порада: організуйте «передстартову зустріч» педагогів і тьюторів, щоб обговорити ролі, графік і механізми взаємодії. Це зменшить ризик непорозумінь у процесі реалізації програми.

● **Формування груп і організація розкладу**

Варто формувати групи з оптимальною чисельністю – 12-15 учнів. Це дозволяє забезпечити індивідуальний підхід та активну участь кожного.

Тривалість одного заняття має становити 45-60 хвилин, залежно від віку дітей та їхньої здатності зосереджувати увагу. Для досягнення стабільних результатів доцільно проводити по два заняття на тиждень із кожного предмета.

Під час складання розкладу необхідно враховувати реалії роботи ЦОЦ: можливі перебої з електропостачанням, сигнали повітряної тривоги та інші безпекові ризики.

Практична порада: передбачайте резервні години або «гнучкі слоти» у розкладі, щоб у разі вимушеного переривання навчання його можна було швидко перенести без втрати змісту.

● **Забезпечення ресурсами**

Для проведення занять варто підготувати друковані матеріали: робочі аркуші, картки для вправ, фліпчарти, маркери. Вони дозволяють ефективно організовувати групову роботу та робити заняття динамічними.

Оскільки використання ноутбуків чи планшетів може бути обмежене через перебої з електроенергією, важливо мати паперові альтернативи для всіх ключових завдань.

Тьютори відповідають за завчасне копіювання й розподіл матеріалів, щоб уникнути затримок під час уроків.

Практична порада: створіть «резервний комплект матеріалів» для кожної групи, який можна швидко використати у випадку технічних чи організаційних збоїв.

Етап проведення занять з надолуження освітніх втрат

Цей етап є центральним у реалізації catch-up програми. Він передбачає безпосередню організацію освітнього процесу, застосування адаптивних і учнецентрованих методик, а також інтеграцію соціально-емоційної підтримки.

Заняття catch-up відрізняються від звичайних уроків своєю структурованістю, високим рівнем інтерактивності та орієнтацією на швидке відновлення знань. У центрі уваги перебуває учень: його індивідуальні потреби, мотивація та здатність до співпраці з ровесниками.

Успіх цього етапу значною мірою залежить від професійності вчителів, здатності гнучко адаптувати матеріали та активної участі тьюторів у координації процесу.

● Структура заняття

Кожне заняття catch-up має чітку структуру, що допомагає учням орієнтуватися та знижує відчуття хаосу. Заняття доцільно будувати з чотирьох частин: коротка актуалізація знань, пояснення або відпрацювання ключової теми, інтерактивна діяльність та підсумкова рефлексія. Така логіка дає змогу швидко повторювати основні поняття, закріплювати їх і мотивувати дітей до подальшого навчання.

Практична порада: використовуйте однаковий «ритуал початку» (наприклад, коротке запитання чи вправу), щоб створювати у дітей відчуття передбачуваності та безпеки.

● Адаптивні підходи

У кожній групі є діти з різним рівнем знань і різною швидкістю засвоєння матеріалу. Тому під час занять варто застосовувати адаптивне навчання: готувати завдання різного рівня складності, працювати з підгрупами та давати індивідуальні інструкції. Учні, які мають значні прогалини, отримують додаткову підтримку, а ті, хто просувається швидше, – ускладнені завдання.

Практична порада: розробіть «мінімальний обов'язковий пакет» завдань для всіх і «додатковий рівень» для сильніших учнів. Це усуне стрес і водночас підтримає мотивацію.

● Інтерактивні методи та учнецентрованість

Заняття мають будуватися так, щоб учні були не пасивними слухачами, а активними учасниками процесу. Доцільно використовувати дискусії, роботу в парах і малих групах, карткові ігри, міні-проекти, гейміфікацію. Такий підхід не лише допомагає засвоювати матеріал, а й розвиває комунікативні навички та співпрацю.

Практична порада: включайте принаймні одну групову активність у кожне заняття – це допомагає утримувати увагу навіть тих учнів, які швидко втомлюються.

● Інтеграція SEL та психосоціальної підтримки

Освітні втрати часто поєднуються з втратою мотивації та високим рівнем стресу. Тому в кожне заняття варто інтегрувати елементи соціально-емоційного навчання (SEL) і психосоціальної підтримки (MHPSS). Це можуть бути короткі вправи на саморегуляцію, командні ігри, обговорення емоційних станів.

Практична порада: використовуйте «емоційний check-in» на початку уроку (наприклад, «Який сьогодні мій настрій?»), щоб налаштувати дітей і водночас дати їм відчуття уваги та підтримки.

● Роль тьюторів під час занять

Тьютори забезпечують організаційну підтримку уроків: контролюють логістику, допомагають учителям у роботі з групами, ведуть спостереження за учнями. Вони також можуть бути посередниками у спілкуванні з батьками та адміністрацією, що дозволяє педагогам зосередитися безпосередньо на навчальному процесі.

Практична порада: домовтеся, що тьютори під час занять відмічають рівень залученості учнів (наприклад, хто активно працює, а хто відволікається). Ці спостереження допомагають учителю коригувати методи роботи.

Етап моніторингу й оцінювання результатів

Моніторинг і оцінювання дають змогу визначити, наскільки ефективною була програма, і своєчасно внести корективи. Цей етап передбачає як проміжне відстеження прогресу учнів, так і підсумкове оцінювання результатів.

Особливістю catch-up програм є уникнення надмірного тестового навантаження. Натомість широко застосовуються спостереження, короткі практичні завдання, опитування та інші «м'які» методи, які дають учителю можливість швидко реагувати на потреби дітей. Підсумкові дані аналізуються як на рівні окремих учнів, так і груп, а результати використовуються для вдосконалення наступних циклів занять.

Моніторинг також є важливим інструментом для керівників і розробників програм: він забезпечує зворотний зв'язок, на основі якого можна масштабувати та поширювати найефективніші практики.

● Проміжне відстеження прогресу

У catch-up програмах важливо уникати надмірного тестового навантаження. Прогрес учнів доцільно відстежувати через спостереження вчителя, короткі практичні завдання та мікроопитування. Це дозволяє своєчасно виявляти труднощі й надавати підтримку без створення додаткового стресу.

Практична порада: завершуйте кожне заняття «коротким підсумком» (наприклад, вправа «одне слово про те, що я зрозумів» або маленьке практичне завдання). Це допоможе одразу побачити, чи матеріал засвоєно.

● Підсумкове оцінювання

Наприкінці циклу занять проводиться підсумкове тестування у формі вихідного тестування. Воно має співвідноситися з результатами вхідної діагностики, щоб об'єктивно визначити динаміку. Крім результатів тестування, важливо враховувати відгуки педагогів і тьюторів про участь і залученість учнів.

Практична порада: робіть підсумкові тести короткими (20-30 хвилин) і комбінуйте різні типи завдань: завдання з вибором відповіді, відкриті питання, практичні вправи. Це дає повнішу картину й знижує напругу.

● Використання результатів для вдосконалення програми

Оцінювання не має бути формальністю – його результати використовуються для вдосконалення наступних занять і всієї програми. На основі аналізу виявляються теми, які потребують додаткової уваги, визначаються ефективні методи й оновлюються навчальні матеріали.

Практична порада: організуйте обговорення результатів у команді (вчителі та тьютори). Це допоможе швидко визначити, що спрацювало, а що слід змінити.

● Зворотний зв'язок від учнів і батьків

Важливо враховувати думку самих учнів і їхніх батьків. Короткі опитування або бесіди після завершення циклу занять допомагають оцінити не лише академічний прогрес, а й рівень задоволеності програмою, відчуття підтримки та мотивації.

Практична порада: використовуйте прості анкети з кількома запитаннями («Що найбільше допомогло у навчанні?», «Що було найскладніше?»). Це дасть корисні інсайти для наступних циклів.

Практичні ресурси та інструменти

Ефективність програми з надолуження освітніх втрат значною мірою залежить від наявності якісних навчально-методичних матеріалів. Вони виконують кілька важливих функцій одночасно. По-перше, такі ресурси полегшують роботу педагогів і тьюторів, адже зменшують час на пошук та підготовку завдань, дозволяючи зосередитися на роботі з учнями. По-друге, вони забезпечують єдність підходів у різних цифрових освітніх центрах: незалежно від місця проведення занять, діти отримують доступ до матеріалів, побудованих за однаковою логікою та структурою. По-третє, наявність готових інструментів дозволяє уникнути перевантаження вчителів, що особливо важливо в умовах воєнного часу та нестабільності освітнього процесу.

Такі матеріали не лише задають загальний стандарт організації catch-up програм, але й створюють простір для творчості: педагог може адаптувати їх під рівень своєї групи, добирати ті вправи, які найбільше відповідають потребам учнів, або поєднувати готові матеріали з власними напрацюваннями. У результаті забезпечується баланс між структурованістю та гнучкістю, що робить програму більш ефективною та стійкою.

У межах проєкту було розроблено комплексний пакет ресурсів, який включає:

1. Методичні посібники

Для кожного базового предмета (українська мова, математика, англійська мова, історія) підготовлені окремі методичні посібники. Вони містять орієнтовні програми catch-up занять, тематичні плани та приклади сценаріїв уроків. У кожному посібнику передбачено перелік ключових тем, які найчастіше викликають труднощі у дітей, а також завдання для їхнього поетапного відпрацювання. Завдяки цьому педагоги отримують структуровану основу для планування занять і можуть швидко адаптувати програму під рівень своєї групи. Посібники дозволяють економити час на підготовку та водночас гарантують єдність підходів у різних цифрових освітніх центрах.

2. Робочі матеріали для учнів

До пакету увійшли завдання, вправи, картки та ігрові елементи, які сприяють активному залученню учнів. Матеріали представлені в електронному форматі, що забезпечує гнучкість у використанні. Вони структуровані за темами і рівнями складності: від базових вправ для відновлення ключових навичок до більш складних завдань для учнів, які готові просуватися швидше. Завдяки цьому педагог може створювати диференційоване навчальне середовище, де кожна дитина отримує посилені, але водночас мотивуючі завдання.

3. Інструменти для діагностики та оцінювання

Окремий блок матеріалів присвячений відстеженню результатів навчання. Він включає зразки вхідних і вихідних тестів, орієнтовні завдання для поточної перевірки та форми для фіксації прогресу учнів. Такі інструменти дозволяють учителям не тільки бачити динаміку знань, а й своєчасно коригувати навчальний процес. Діагностика побудована так, щоб уникати надмірного стресу: завдання короткі, орієнтовані на перевірку розуміння ключових тем, а результати використовуються як підстава для підтримки, а не для оцінювання «за шкалою».

4. Методичні орієнтири для педагогів і тьюторів

Пакет ресурсів містить рекомендації щодо проведення групової та індивідуальної роботи, інтерактивних методів, застосування ігор, міні-проектів і дискусій. Особлива увага приділяється інтеграції соціально-емоційного навчання та психосоціальної підтримки у структуру занять. Це допомагає вчителям не тільки відновлювати академічні знання, а й формувати в учнів стійкість, упевненість у власних силах і навички ефективної комунікації.

5. Матеріали для організаційної підтримки

Для тьюторів і керівників центрів розроблено набір практичних інструментів: шаблони розкладів, форми для ведення документації, журнали відвідуваності, зразки інформаційних повідомлень для батьків. Це дозволяє стандартизувати роботу в різних ЦОЦ, зробити освітній процес більш структурованим і прозорим. Завдяки таким матеріалам зменшується адміністративне навантаження на педагогів, а керівники отримують зрозумілу систему для планування й моніторингу.

Ролі та відповідальність учасників програми

Реалізація програми з надолуження освітніх втрат у цифрових освітніх центрах є колективним процесом, який вимагає злагодженої роботи учасників освітнього процесу. Успіх catch-up занять залежить не лише від якості навчальних матеріалів чи організаційних умов, а насамперед від узгодженості дій педагогів, тьюторів та методистів/координаторів.

Кожна роль має своє чітке призначення: вчитель безпосередньо забезпечує освітній процес і взаємодію з учнями, тьютор створює умови для ефективної роботи групи та підтримує комунікацію, а методист чи координатор програми відповідає за методичний супровід і системність. Такий розподіл відповідальності дозволяє уникнути перевантаження, забезпечити баланс між академічною та організаційною складовою, а також підтримати сталість програми.

Далі буде розглянуто функції кожної з ключових ролей та наведено практичні поради щодо їх реалізації.

Вчитель

Вчитель є ключовою фігурою програми catch-up, адже саме він безпосередньо працює з учнями, організовує навчальний процес і створює атмосферу підтримки. Його завдання полягає не лише у викладанні предметного матеріалу, але й у відновленні мотивації, формуванні впевненості в учнів та інтеграції елементів соціально-емоційного навчання. Вчитель визначає навчальні пріоритети, добирає методи та формує темп занять відповідно до потреб групи.

Вчитель

- організовує навчальний процес, планує та проводить заняття;
- здійснює вхідну та підсумкову діагностику, відстежує динаміку учнів;
- застосовує інтерактивні методи, диференціацію та соціально-емоційне навчання;
- надає індивідуальну підтримку відповідно до потреб учнів.

Практична порада: вчителю варто вести короткі нотатки після кожного заняття (що вдалося, які теми викликали труднощі). Це допомагає бачити загальну картину й коригувати процес.

Тьютор

Тьютор виконує функцію координатора та організатора освітнього процесу. Він не замінює вчителя, а створює умови, за яких педагог може максимально зосередитися на навчанні. Саме тьютор відповідає за чіткість логістики, підготовку матеріалів, організацію простору та комунікацію з учнями й батьками. Його присутність дозволяє вчителю не відволікатися на технічні чи адміністративні питання, а дітям — відчувати додаткову підтримку та увагу.

Тьютор

- відповідає за організацію та координацію занять (розклад, матеріали, комунікація з учнями та батьками);
- підтримує педагогів під час уроків, допомагає працювати з групами;
- спостерігає за рівнем залученості учнів та фіксує відвідуваність.

Практична порада: домовтеся, що тьютор під час уроку відмічає, хто був найбільш/найменш активним. Це дозволяє вчителю краще розуміти, де потрібна додаткова підтримка.

Методист / координатор програми

Методист або координатор програми забезпечує системність та якість реалізації catch-up занять. Його завдання полягає у методичному супроводі педагогів і тьюторів, аналізі результатів діагностики та моніторингу, а також у поширенні ефективних практик між різними центрами. Завдяки цій ролі програма набуває цілісності: досвід окремих вчителів і центрів перетворюється на спільну базу знань, яка може бути масштабована та використана у ширшому освітньому просторі.

Методист або координатор програми:

- забезпечує методичний супровід педагогів і тьюторів;
- аналізує результати моніторингу та формує пропозиції щодо вдосконалення програми;
- поширює успішні практики між різними центрами та забезпечує єдність підходів.

Практична порада: методист може створити спільний онлайн-простір (наприклад, папку або чат), де педагоги й тьютори діляться ефективними завданнями чи вправами. Це сприятиме обміну досвідом і швидшому вдосконаленню програми.

Програма з надолуження освітніх втрат у цифрових освітніх центрах стала відповіддю на безпрецедентні виклики, що постали перед українською освітою внаслідок пандемії та повномасштабної війни. Вона продемонструвала, що навіть у кризових умовах можливо забезпечувати дітям якісну підтримку, поєднуючи академічне навчання з психосоціальною допомогою.

Запропоновані методичні рекомендації узагальнюють досвід упровадження програми, що реалізовувалася Міжнародним благодійним фондом «SavED» за підтримки Європейського Союзу. Вони мають на меті надати педагогам, тьюторам та методистам практичні орієнтири для роботи, створити єдині стандарти організації catch-up занять і водночас залишити простір для творчості та адаптації під конкретні умови.

Рекомендації підкреслюють кілька ключових ідей:

- системність і поетапність – від діагностики й підготовки педагогів до моніторингу результатів;
- учнецентрованість – орієнтація на реальні потреби дітей та створення безпечного освітнього середовища;
- поєднання академічної та соціально-емоційної складових – відновлення знань і водночас підтримка мотивації та стійкості учнів;
- єдність підходів і готові ресурси – посібники, матеріали та інструменти, що полегшують роботу вчителів і тьюторів;
- поширення ефективних практик – можливість масштабувати програму на інші освітні заклади й регіони.

Catch-up заняття у ЦОЦ показали, що навіть обмежена кількість годин може принести значні результати: діти швидко відновлюють базові знання, стають більш упевненими у своїх силах і вмотивованими до подальшого навчання. Цей досвід є доказом того, що відновлення освітніх втрат можливе за умови правильної організації процесу, командної роботи й використання якісних методичних матеріалів.

У перспективі такі програми можуть стати невід’ємною частиною ширшої державної політики у сфері освіти. Вони мають потенціал для інтеграції у практику закладів загальної середньої освіти, слугуючи не лише інструментом подолання прогалин, а й каталізатором оновлення освітніх підходів.

Таким чином, представлені Методичні рекомендації є не лише підсумком реалізованого проєкту, а й кроком у майбутнє – до системної, гнучкої та стійкої української освіти, здатної відповідати на виклики часу й забезпечувати розвиток кожної дитини.

